

Ишчи усталыкылары даражаларын өсүрүргө керектиси чертилгенди

Ахыры. Аялы 1-чи беттеди.

Саулууктары осал болган-га билим алырга амалга кыюурагы эңчи эс бурулда. Бюджеттинде у орта профессионал билим берген үчүрөдөнөттөрдө 82 адам окуду. Билтер Федералдык билим берүү регион системасына болушуга субсидия бөлүнөтүрөттө. Аяа гуманитар-техника колледжге берилгенди. «Быйыл а бу жумушуга 6,8 миллион сомга жууук берилди. Келер жылы федерал ардан 2,6 миллион бөлүнөтүрөттө бөлүнөтүрөттө. Бу аяа «Билим берүү аяныты» кырал программа-

ны чеклеринде субъекттеде саулуктары осал болган-га профессионал билим берүү жаңы бля программа-лары жашауда бардырырга кыратылдыкты», деп чөртөндөттө. Ирина Васильевна жаш профессионаллары арасында «WorldSkills Russia» эм «Абилимпикс» деген чемпионат-ла республикадан студент-ле кыал кыатшанларыны өсүрөттөрдөн да билдиргенди. Сөз үчүрөдөнөттө аяа бля жалчытууну өсүрөттөрдөн да баргында. Келер жылы бюджеттинде орта профессионал билим берүү үчүрөдөнөттө ишлерин жалчытууга

500 миллион сомга жууук салынганды. Аяа бля аяа айлыкны, стипендияны төлеуе кыратылды, үчүрөдөнөттө аяа аянытыга финансла жетишпей каладыла. Ирина Шонтукова билдиргенди, студентлени стипендиялары бөтүнөлөттө 400 сомду. Докладны оюру, орта профессионал билим берген үчүрөдөнөттө аяа бля федерал грант программалага тири кыатышырга кереклисини, бюджетте аяа салгында, үчүрөдөнөттө аяа аяныты жаңы бля жумушуга эңчи эс бурурга тийишли болгонны өсүрөттөрдөн айтканды. Комитетни кенгертилген

жыйылуу Жарыкчандырыу, илму эм жаш төлөно ишлери эмда Уруну эм социальный кыруула министрстволуга эсүрөтүле кабыл көрүү бля бошалгында. Аяа ишчи усталыкыны даражалары өсүрөттө аяа бля мадарлар андан ары бардырырга, окуучулары Краснодар крайда «Смена» Битеурсей арада солтургуа, республикалы стипендиялага бля премиялага тийишли болгонлары сайлау андан ары тамаларга, саулуктары осал болганга чырмаусуз халла кырууга эңчи эс бурурга кереклиси белгиленгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ТӨГӨРӨК СТОЛ

Ана тилге, тууган жерге сүймөкликни сингдире

«Ростелеком» обществу Къабарты-Малкъарда бөлмө-но «Маданит-тарых хазаны сааклау жамаатыны аянытыну баш модары» деген темага «төгөрөк стол» кыралганды. Аны чеклеринде «Аул мастеров» деген биринчи дагыстан жомакны презентациясы болгондун эм бизни республиканы бля Дагыстан журналистлери теломест амал бля миллет тиллени, адет-төрени сааклау магысананы өсүрөттө оюмлары билдиргенди.

«Ростелеком» жер-жерли бөлмөно башчысы Барасби Машуков, кыралыбызда миллет маданиятлары, адет-төрө-лени сааклауга, ала төлөдөн төлөгө өтөрлөргө кычан да уллу эс бурулганны чертип, былай төбөшүрлени мурагы да ол ишге себептик этиу болгон айтканды. Компанияны Дагыстанда филиалыны пресс-секретары Лейла Султанова белгиленген көрө, бөлүнөттө тиллени сааклау гитче халымызды магыналды борчларыды. Дагыстанда көп миллетте жашадыла, ала 40-га жууук тилде сөшөшөдө. «Алтус» реклама агентствобуз беш жылы ичинде бу проблемга жоралож жомакла кырады, дегенди ол. «Аул мастеров» мультифиль-

мде шахарда жашаган жашчыкыны өсүрөттө айтканды. Школда аман окуганыны эм өтөрүк айттырга сойгени ючюн аны элге «тюзөлгөр» иедиле. Анда башха жашауу

көрө, игини амандан айырырга, керети ойм эте кыралгы ойрөне, ол кес да тюз жолга сөөлөди эм кыруу барган элге да жангы жашауу келтирди. Жомак халда айтылганылык-га, анда элдерибиз адамдан кыруу бля баргынарлы, жаш ан» элле бардыла. Аяада койле, үчүрөдөнөттө да кыралгыны аяа бля бир инсан да жашамайды. Жомакны «Алтус» агент-ствон генеральный директору Руслан Салимагаев жарашдыр-гында. Мен көп жолу-улуккалыга чыгыштыла, көп өтөрүргөме. Аны себепли жерлерибиз тамашала болганларын таукел айттыламык. Мурагыбыз ару адеттерибиз кыларыга, абаданга-гитче намыс болурча, тиллерибиз сааклагыла кыранды келгени этерди. Жары-уга, бусагытта адамла тыш кыраллы тиллени кеслерин-кинден эсе иги биледиле. Аяа бля биз жомакчаны юслери бля ана тилге, Ата журтха сей-ирни, сүймөкликни өсүрөттөргө излейбиз, - дегенди ол. Аяа бля эки республиканы да журналистлери миллет тил-лени сааклауда байламлыкчы-ланы жюрюртөгө, бир билер-ни сынамларына юйрөнгө келишгенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфя. Сурач авторунду.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Аны сөзю да дарманды

Бирле усталыкны сабыл-кичкен сайлайдыла. Сора аны чегине жетерге итине-диле. Армай-талмай, заманла-рын аямой окуйдула, билим-лерин өсүрөдөлөтө, ишлейди-ле, сынау аладыла. Аяа бля керти устала боладыла. Ма, аяа бля бир азамкы өсүрөттөрдөн да хатарыбыз. Ол Кышататаудан Газайланы Алийни кызы Гузойланы Зукурады. Адамланы саулук-ларына багытып, аладан көп ырызлыкч алган көп аруу сөзлөрүнө, алгыштарына тийишли болгон ара.

Зукура Къабарты-Малкъар кырал университетни саулук саклау бөлмөнон 1987 жылда айырмалы бошайды. Ол заманлада бийик билим алган специалистени кырал-лы башха жерлеринде ишлере жибере эдиле. Зукура Ростовка баргырга тошду. Жашауунда ол кезиню эсине тошурө, доктор былай дейди:

- Битеу Ростов областын саулуктарына бакътан уллу бөлүнчиде бар эди. Менин ары бурюадыла. Алга төрт аяны ишими бардырырга юйрөдм. Анда кардиология бөлмө да болганыды. Аны таматасы - Валентина Ивановна Сысоева - уллу адамлыгы болган, уста доктор эди. Ол мени иш-ленине кыраат кетип, босюр-леп, кесини бөлмөноне алады. Андан көп затха юйрөнгөндө. Ол билгени жан врачла-дан аямай эди. Мен аны бля бөлүнөттө да байлам-лык жюрютөме. Валентина Ивановна Зукураны билгенин, саулуктарына бакътан уа абдан адамдалдыла. Кебосю жюрөктери жарылып кый-налгында. Аяага уа арталып да башха торло кыраарга, эс бурурга тийишлиди. Кыйын саусуз болса, аллайла уа бек аспам тобей эдиле, жаш врач аяага кыраат кетип берин болгындады өтөрдөгөнди.

Бир жол а былай да болганыды. Жыл саны келген кыйын саусуну келтирди. Ол да

жореге жарылганыдан эди. Зукура аяа тийишли багыну этип тебейрди. Кычтанды да бир медестраны кюды. Кеси уа башха саусуларына бакъты болады. Кече белгине ауур саусуну кычтандыгы саусузга, аяа кетип, бетти да тыгырдан акъ болуп бир сей-

Олтурган Гузойланы Зукуралы

сөлөшүр ючюн билгени аладан артха кыалмазга керекди. Зукура аны бир заманда да унутмагында. Анга көре уа врачны даражасы, сыйы кол-легаларына алларында көтөр-юлгөттө. Саусула да анга хар заманда аяшангандыла. - Болгындада ишленген кыа-да көп адамга жолугурга тошгенди, -дейди бизни ушак нөгеребиз. - Билмей турган-лай аруул, кеслерин өлпюк кыаллыкч сунуп, жашаудан тюрюктөлө кыалгында да бол-гындады. Чынг алын, аяага жолугуру, ашыкмай, сабыр халда хапар соруп, келчелерин көтөрүргө керекди. Ол заманда арууган жашауга жангыдан кырадыды.

Зукура ишинде бек алга аспамды. Аны бы заманда аяа саалады. Анга бир заманда уллу көлпю болмагында. Бир жерим урумга дегенни, толусунай саулугун тинт-диргенди.

Бир жол элени биринден келден берки кызыну кет-юлгөттө, кыйналгы турган орта жыл саны бир эр кишини келтирди. Аны жюрөгө да терк-терк ура эди. Кызыну аяага көтөрүлгөндө алай

ичинде аны ишленгени кыраы, кыз-куллак бля турду. Андан сора уа кесини орунбасарына алады.

Энди кызыга, саусузлага бакътындан сора да, кесинден да тамата, келден берки ишленген врачлага оюу элере-ге тошду. Ала бля уа эркин

болуучу. Кыраарган врачла аны жюрөгү арууган чырап, кардиология бөлмөгө жатыр-дыла. Сора анга көре бакъ-ты этедиле. Саусуз а осалдан-осал болуп барды. Азырнда Зукурага билдиреди. Ол а, кыраы, тинте кетеди да, жашы өлкөдө арууганын тохташдыра. Саусуну өкпе-синден литр бля жарым ирин чыгарган эди. Андан сора ол адам кондон-конго, иги-ден-иги бола, саппа-сау болуп, юйөне кетди.

Жылы да бара, жашауда, кыраалда да көп төлө-нүлө болганыдыла. Уллу кы-ралыбыз чачылып, жангысы тохташандан сора, районда саулук саклау бөлмө кыра-лады. Хапарыбызны жигитин ары тамата этип саладыла. Районда битеу багыну үчүр-өдөнөттө ишлери аянытыны тохташдыра. Саусуну өкпе-синден литр бля жарым ирин чыгарган эди. Андан сора ол адам кондон-конго, иги-ден-иги бола, саппа-сау болуп, юйөне кетди.

Жылы да бара, жашауда, кыраалда да көп төлө-нүлө болганыдыла. Уллу кы-ралыбыз чачылып, жангысы тохташандан сора, районда саулук саклау бөлмө кыра-лады. Хапарыбызны жигитин ары тамата этип саладыла. Районда битеу багыну үчүр-өдөнөттө ишлери аянытыны тохташдыра. Саусуну өкпе-синден литр бля жарым ирин чыгарган эди. Андан сора ол адам кондон-конго, иги-ден-иги бола, саппа-сау болуп, юйөне кетди.

ОСМАНАЛЫ Зукура.

Ырызлыкчы

Жаш адамлага эс тапдыргыланганды

Адамны жашауу кесича сейриди, эңчи уллу дуняда десек, өтөрүк айтыркч тюрю-кчөбоз. Хар кондон жангы адамла, жангы тамышпа - ол бары уллу насипды. Мен кесими насылыга санайма Теммоланы Ибра-гимни жашы Музафарны та-ныганым. Таза жюрөкли, бийик билимли, намыссы, чынты таулу жашырыбыздан бирди. Мен акыл этген-ден, инсанни бек биринчиден адамыгы болурга керекди. Музафар уллу адамыгы болгынадан бирди. Мени анга намыссы, хурметим да чексиз чексизде. Барган жолунда көп затха тобөйсө. Бям, жаш адам-лага уа ботонда бегирек

керекди көл узатырга. Аны барын да аяага, сөзүм, Тем-мо улу не заманда да болушур-га хазыр болганын чертип айтырды. Ол көп жерледе урун келгенди. Къайада да

кесини атын, тукумун, жерин иги бля айтыргында, бол-сада бир заманда да кесими мхатта излемгенди. Игиликни сурамай этиу - аны баш ышан-ларында бирди. Ол бусагытта В.М. Коков атлы Къабарты-Малкъар кырал аграр университет-ни агрономия факультетини башчысыды. Борун тынгыты толтурды, аяага баргыны намысын-сыйын көрөди. Иги адамын ошонден не көп жа-зы турсан да, бошаллыкч тюрюлөс. Теммоланы Ибра-гимни жашы Музафарга ту-ган ишизден кыуаныгыз дей, саулукч-эсенлик тилейме.

БАЙТУГЪАБЛАНЫ Исмайл. Сурач авторунду

Фестиваль

Семинарла, мастер-классла, билим берүү программала

Көп болмай КъМКЪУ-ну студентлери Чечени кырал педагогика институту бар-дырган «Наследие великих мастеров» деген битеурсей фестиваль-конкурска кыатыш-хандыла. Ол эки кесекден кыралганды. Биринчиден аучунай халда Россияни 28 субъектинден 45 билим берүү организация

биринчи жол хорлагыла кес-лерини ишлери бля шагты-рейлендиргенди «Наследие великих мастеров» деген конкурска да кыатышындыла. Аны чекле-нде 90 минутуну ичинде мил-лет оюуна да кошулп жуу чыракгыга көпөртмө ишлере керек эди.

Фестивальга кыатыша-ныбыз профессионал жама-ден оюмун да билдиргенди. Бизге миллет оюуна хай-чиралып жуу чыракч саалуу ишлере керек эди. Аяа ювс-лирлени темир тойгон чекге нек элтгенлери а аяага-магарында. Анда бизге керек оюрудуване, материал да жок эди. Болсада берилген залпаны хайырланы ишбизни тамамларга юрөшгөнбиз.

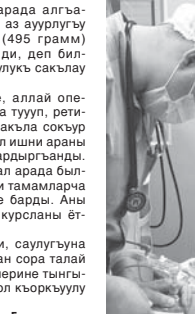
кыатышынды. Ала ол номина-цияда эки жок чаклы чыгар-мачлыкны ик юргозтөндиле. Биринчи жерни алганыны санында Къабарты-Малкъар-дан архитектору, кырулуш эм дизайн институту ючюнчю курсунда окугун Биттилланы Фариджа, Милана Чегомова, За-лина Шорманова эм Тамилан Катанчев да болганыды. Конкурсну экинчи кесеге уа Грозныйде барганыды. Анда бля өсөргө ашы себепликчи. Бизни студентлерибиз кыска заманы ичинде борчларын чурумсуз толтурганларыны бек кзуундыргында, - дейди искусствоведияны кандидата Султанлары Амина. Фестивальны азырнда «Те-мирни художестволу халда жарашдыру» номинацияда Милана Чегомова биринчи жерге тийишли болганыды. Къыз бизге конкурсну юсюн-

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Саулук саклау

Кыагынакыны кезлерине энди кыоркчуу жокду

Республиканы Перинатал арада алгъа-ракылада болмагыча аяага аз ауурлуугу бля тууган кыагынакыны (495 грамм) кезлерине операция этилгенди, деп билдиргенди республиканы Саулук саклау министрствосундан. Бречна айтканында көрө, аллай опе-рациясы бек аз ауурлуугу бля туул, ре-пионатигдан ауурган кыагынакы сакур болу кыалычуудула. Бу жол ол ишни аны врач-окулисти Вера Батуева бардырганды. Эсге сала айтсак, Перинатал арада блял операцияны жетишпим тамамлары офтальмология оборудоване барды. Аны специалистлери да тийишли курсланы өт-генди.

Бизни корр.

Пенсия фонда

Ахчамы отгесе лыготаламы?

Республиканы лыготачлары социал жумуш-ланы отгесе алыну орунларына ахчаны олууну юсюндөн сайлауларын этенди, деп билдиреди РФ-ни Пенсия фонду регион-да бөлмөнон пресс-службасундан. Социал жумушланы кыуууна (НСУ) мелиция болушукч, санатор-курорт солу-у эм жол бля байланы кыранчы киредиле. Бюджеттинде республикада 781 44 лыготач жашойдыла, аладан 71338-си жумушланы барысымы да неда жартыларыны орунуна ахчаны алгырга сюйгөндиле. Алай бля 1187 инсан дарманланы орунларына ахчаны сайлагында, жол кыранчыдан - 143 адам, багытундан - 599, дарманлаган эм багытундан - 2905, дарманлаган эм жол кыранчыдан - 780, багытундан бля жол кыранчыдан - 1950 адам ахчаны кыал-көргөндиле. Жангы да ахчаны алгырга зы-

явление 62773 лыготачы жазгандыла. Эскизге сайлыкч, аяага НСУ-ну неда ахчаны алар ючюн заявленини жыл сойын 1 октябрьде жазгыра керек эди. Энди оюм заявленини оюмун тюрлендирсе жазгыра борчулау.

Шагатылыкч кыагытыланы алгында - саклыкч

Арт кезинде Интернетде ахчасы СНПС-ни бля борчулау халда пенсия страховане этилгенин юсюндөн шагатылыкч кыагытын этип бербиз, дегенча билдирюле чыккандыла. Аны бля бойламы Пенсия фонд бу эки документи не алапы конюлярыны жерин бля фонд кесе юрөшөтен эм бу жумушла болонча хохъсы жалчытылганын-анларын эсертеди. Бу ишле фонду кыайсы клиент службасында да таманамдала. Страховой свидетельство бирин-чи алынгына неда алынгына кыраарай, СНПС бля бирге берилгери болады. КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфя жараштырганды.

